

Vecumu bibliotēkas darba pārskats par 2020.gadu

2020.gada janvārī

A.Locāne

Saturs

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums	3
2. Finansiālais nodrošinājums	3
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa nodrošinājums	4
4. Personāls.....	5
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	5
6. Krājums.....	9
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	12
8. Novadpētniecība.....	13
10. Sadarbības tīkla raksturojums	14
Pielikumi.....	15

1. Vispārīgs bibliotēkas raksturojums

2020.gadā bibliotēka iespēju robežās nodrošināja pagasta iedzīvotājiem vajadzīgās literatūras un informācijas saņemšanu. Pieaugot Covid-19 (koronavīrusa) izplatībai Latvijā un pasaulē, bibliotēkai pakalpojumi bija jānodrošina ārkārtas situācijas apstākļos. Gada nogalē dramatiski pasliktinoties situācijai, kad slimības izplatība ieguva nekontrolējamu gaitu, un ievērojot valdības rīkojumu, bibliotēkai bija uz laiku jāpārtrauc darbība.

2020. gadā tika strādāts pie grāmatu krājuma kvalitātes uzlabošanas: nokomplektēta jauna grāmatu kolekcija, noformēts jauns periodikas pasūtījums, norakstītas nolietotas, aktualitāti zaudējušas grāmatas, tika veikta fonda rekatalogizācija. Pēc pieprasījuma tika sniegti Starpbibliotēku abonementa (SBA) pakalpojumi. Viens no bibliotēkas darba virzieniem bija novadpētniecība, kas saistījās ar materiālu vākšanu par pagasta un novada vēsturi, tās cilvēkiem, šo materiālu popularizēšana. Mapes novadpētniecībā pārskatīja un vajadzīgo informāciju meklēja Viļakas valsts ģimnāzijas audzēkņi, kuriem bija jāveic zinātniski pētnieciskie darbi. Bibliotēkas apmeklētāji izmantoja drukāšanas, skenēšanas un kopēšanas pakalpojumus. Bibliotēkas mājas lapā tika ievietota informācija par bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas ierobežojumiem sakarā ar ārkārtējo situāciju valstī, par attālinātiem bibliotēkas pakalpojumiem, tika publicēts jaunieguvumu saraksts un citas ziņas. Individuālās sarunās ar lasītāju tika nodota aktuālākā informācija. Grāmatu izstādes vēstīja par svarīgiem notikumiem literatūrā, mākslā, bet periodisko izdevumu tematiskās izstādes deva iespēju bibliotēkas apmeklētājiem bagātināt zināšanas dažādās dzīves jomās.

2. Finansiālais nodrošinājums

1. tabula

Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums

	2018	2019	2020
Kopā (EUR)	8871	8661	8882
Pašvaldības finansējums	8801	8537	8484
Citi ieņēmumi:	70	124	398
<i>t.sk. piešķirumi no valsts budžeta</i>			309
<i>t. sk. maksas pakalpojumi</i>			
<i>t. sk. ziedojumi un dāvinājumi</i>	70	124	89
<i>t. sk. VKKF finansējums</i>			
<i>t. sk. citi piešķirumi</i>			

Salīdzinot bibliotēkas kopējo finansiālo nodrošinājumu pēdējo triju gadu periodā, ir redzams (skat. 1.tabulu), ka 2020.gadā piešķirto līdzekļu summa ir kļuvusi par 221 EUR lielāka nekā 2019.gadā, un tā ir gandrīz vienāda ar 2018.gadā bibliotēkas darbībai piešķirto kopsummu.

2. tabula

Bibliotēkas izdevumi

	2018	2019	2020
Izdevumi kopā (EUR)	8801	8537	6481
Darbinieku atalgojums (bruto)	6076	6062	5813
Krājuma komplektēšana	714	764	668

Pašvaldības kopējais finansējums bibliotēkai ar katru gadu samazinās. 2020.gadā bibliotēkas izdevumi, salīdzinot ar iepriekšējiem diviem gadiem, ir mazāki. Tomēr 2020.gadā pašvaldības līdzekļu samazinājumam ir objektīvi iemesli, jo bibliotēkas vadītāja slimības dēļ 2 mēnešus neieradās darbā un tātad nesaņēma arī algu. Aplūkojot 2.tabulu, redzam, ka izdevumi par darbinieka atalgojumu ir samazinājušies. Bibliotēkas vadītājas prombūtnē, pateicoties pagasta pārvaldes darbiniecei, tika nodrošināti bibliotekārie pakalpojumi. Daļa bibliotekāres darbnespējas laika sakrita ar bibliotēkas darbības pārtraukšanu pandēmijas izplatības dēļ. 2020.gadā no pašvaldības līdzekļiem mazāka summa tika tērēta krājuma komplektēšanai. Pateicoties finanšu piešķirumam no valsts budžeta, un tie ir – 309 EUR (skat. 1.tabulu), bibliotēkas fonds tika papildināts ar apjomīgu grāmatu kolekciju. Pašvaldības tērētajai summai klāt pieskaitot valsts budžeta naudu un dāvinātos līdzekļus, tiek krietni paaugstināts kopējais krājuma finansējums. Tas sastāda 1066 EUR un ir lielākais pēdējo triju gadu laikā. Bibliotēkas kopējais finansējums nodrošina bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu.

Materiālā un tehniskā stāvokļa nodrošinājums

No pašvaldības līdzekļiem pietiekamas naudas summas tiek piešķirtas biroja un saimniecības precēm, komunālajiem pakalpojumiem. Bibliotēkas telpas ir gaišas un siltas. Bibliotēkas aprīkojums ir apmierinošs. Grāmatu plaukti, galdi ir labā tehniskā stāvoklī. Regulāri tiek sekots telpu apgaismojuma kvalitātei.

3. tabula

Bibliotēkas tehnoloģiskās iekārtas

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)	Vērtējums	Piezīmes
Datori		1		Dators VECTOR AK09.M18, monitors Samsung SyncMaster 740B 2008 (B.M. Geitsu fonda līdzfinansētā publisko b-ku attīstības projekts)
Dators	1		Interneta ātrums 4,01MB	Procesors FQC-06939 Monitors LG 2017
Krāsu printeris	1	1		Laser Jet 300 color M351a 2012
Printeris (melnbaltais)	1			HP Laser Jet 1018 2008

Bibliotēkas tehnoloģiskais aprīkojums nav apmierinošā kvalitātē. Bibliotēkai ir vajadzīgs jauns dators un skeneris.

2. Personāls

Bibliotēkā strādā 1 darbiniece uz 0,8 slodzēm ar augstāko bibliotekāro izglītību (iegūtu līdz 1993.gadam).

3. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

4. tabula

Bibliotēkas pamatrādītāji

	2018	2019	2020	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	127	102	79	-20%
<i>t. sk. bērni</i>	40	23	19	-42%
Bibliotēkas apmeklējums	1943	1444	607	-26%
<i>t. sk. bērni</i>	268	144	41	-46%
Virtuālais apmeklējums	1730	762	798	4,7%

Sociālo tīklu apmeklējums (skatījumi)				
Izniegums kopā	6100	4267	2049	-30%
<i>t. sk. grāmatas</i>	1701	1036	815	-39%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	4399	3231	1234	-26%
<i>t. sk. bērniem</i>	534	231	142	-57%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pašvaldībā	27	23	18	-22%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*(jauna sadaļa)</i>	67	42	40	-4,8%
Iedzīvotāju skaits	468(60 bērni līdz 18 gadiem)	452 (54 bērni līdz 18 gadiem)	443(47 bērni līdz 18 gadiem)	-2% (-13%)

2020.gadā visi skaitliskie rādītāji visās pozīcijās turpināja strauji samazināties. Lai ierobežotu vīrusa izplatību un saslimstību ar Covid-19 infekciju, bibliotēka strādāja ārkārtas situācijas apstākļos. Bibliotēkas apmeklētājiem bija jāreķinās ar dažādiem ierobežojumiem. Bibliotēka savā pastāvēšanas vēsturē nav piedzīvojusi tik dramatisku pamatrādītāju kritumu kāds tas bija 2020.gadā.

Lietotāju skaits strauji ir samazinājies starp pieaugušajiem lasītājiem. Bibliotēkas apmeklējums, pateicoties virtuālajiem lietotājiem, ir palicis nemainīgs. Sarucis ir bērnu literatūras, grāmatu un periodikas izniegums.

Lai pārliecinātos par Covid-19 laika ierobežojumu negatīvo ietekmi uz bibliotēkas apmeklējumu un iespieddarbu izniegumu, salīdzināju statistikas rādītājus par aprīļa un maija mēnešiem pēdējo 2 gadu periodā.

5.tabula

Aprīlis

Gads	Apmeklējumi		Izniegumi					
	Kopā	B un J	Kopā	Grāmatas	Periodika	Daiļlit.	Nozares	B un J literatūra
2020	59	4	106	106	0	68	18	20
2019	109	6	317	82	235	58	250	9

Maijs

Gads	Apmeklējumi		Izsniegums					
	Kopā	B un J	Kopā	Grāmatas	Periodika	Daiļlit.	Nozares	B un J literatūra
2020	53	5	110	72	38	46	61	3
2019	138	9	525	131	394	97	406	22

5. un 6. tabulā ir redzams, ka visi pamatrādītāji abos mēnešos 2020. gadā ir krietni mazāki nekā 2019.gadā, izņemot aprīļa mēnesī pozīcijās „Daiļliteratūra” un „Bērnu literatūra”, bet tas arī ir saprotams, ja presi nedrīkstēja izsniegt, tad bibliotēkas apmeklētājs izvēlējās grāmatas. Lasīšana bija laba brīvā laika pavadīšana mājāsēdes laikā, ieskaitot arī priekšā palasīšanu bērnam. Novembrī un decembrī, kad sāka straujāk izplatīties Covid-19 infekcija, iedzīvotāji varēja saņemt bibliotēkās pakalpojumus atkal ievērojot „sanitāro protokolu”. Ar ierobežojumiem bibliotēkas strādāja līdz tam, kad pandēmija ieguva nekontrolējamu gaitu, un valdība pieņēma lēmumu slēgt vairākas kultūras iestādes, tostarp, arī publiskās bibliotēkas. Bibliotēkas skaitliskie pamatrādītāji gada nogalē bija kritiski zemi. Joprojām pagastā ir negatīva demogrāfiskā situācija, bērnu un jauniešu mazais skaits, darbaspējīgo iedzīvotāju aizņemtība, kas nelabvēlīgi ietekmē bibliotēkas apmeklējumu un izsniegumu.

2020.gads nebija labvēlīgs pasākumiem ar pulcēšanos. Bibliotēkai ir viena neliela telpa, tāpēc pat mazā pasākumā ar 6 cilvēkiem nebija iespējams ievērot 2 metru distanci vienam no otra. Plašākas aktivitātes 2020.gadā nenotika.

Literatūras izstādes. Iespieddarbu popularizēšanai un lasītāju informēšanai tika izmantotas literatūras izstādes. Tomēr bibliotēkas zemā apmeklējuma dēļ, tās izmantoja mazs lasītāju skaits. Literatūras izstādēs bibliotēkas apmeklētājs varēja lasīt informāciju par svarīgām jubilejām, notikumiem literatūrā, kultūrā, citās dzīves jomās, par Latvijas valsts vēsturi, par baznīcas svētkiem, par latviešu tautas dzīvesziņu („Antuāna de Sent-Ekziperī daiļdarbi – cilvēcības un varonības paudēji”, dzejniecei Aspazijai -155, dzejniekam Jānim Rokpelnim – 75, mūziķim, dzejniekam un māksliniekam Valdim Atālam – 70, „Pie sveces/ mēs iekrītam savā/ dvēselē/ un spīdam/ no turienes”/ O.Vācietis/ - par sveču dienu un sveču pielietošanas nozīmi, „Pūpolī, pūpolī! Apaļš kā pūpols, sarkans kā ābols, vesels kā ūdens,

bagāts kā zeme” - par Pūpolsvētdienu, „Rotas Līgo dienai” „1919.11.11. – Latvijas Valsts armija atvairā Bermonta karaspēka uzbrukumu Rīgai” – par Lāčplēša dienu, „Latvija, Tu zeme svēta,/ Tevi sargāt mūsu gods!” – par Robežsargu dienu u.c.). Lasītājiem sevišķi iecienīta vienmēr ir bijusi izstāde „Jaunās grāmatas”. Gadu gados popularitāti nezaudē izstādes ar jaunāko informāciju veselības uzturēšanā, mājas apkārtnes labiekārtošanā, dārzu audzēšanā, augļkoku kopšanā, košumdārzu ierīkošanā, konservēšanā, telpu rotāšanā, rokdarbos un citiem mājsaimniecības jautājumiem („Gatavojamies jaunajai sējai...”, „Žurnāls „Ievas Veselība” informē”, „Žurnālu „100 Labi Padomi” pārļāpojam...” u.c. izstādes). Maijā mēnesī Starptautiskajai ģimenes dienai par godu tika izlikti psiholoģiska rakstura iespieddarbi un žurnālu atvērumi par dažādu nesaskaņu un problēmu risinājumu ģimenēs. Sakarā ar Covid-19 slimības izplatību un valdības aicinājumu nedoties ceļojumos uz ārzemēm, lasītāji tika informēti par atpūtas iespējām tepat Latgalē („Apceļosim Latgali un Latgales muzejus”).

Uzziņu un informācijas darbs. Uzziņu un informācijas darbs nenotiek tik plašā apjomā, salīdzinot, kāds tas bija dažus gadus atpakaļ. Loģiski, ja samazinās lasītāju skaits, sarūk arī pieprasījums pēc dažādas informācijas un uzziņām. 2020.gadā sakarā ar pandēmijas izplatību, ierobežojumu ievērošanu un līdz ar to strauju bibliotēkas apmeklējumu kritumu, līdz minimumam ir samazinājies sniegto uzziņu skaits. No Viļakas valsts ģimnāzijas audzēkņiem bija pieprasījums pēc materiāliem novadpētniecībā, lai varētu veikt zinātniski pētniecisko darbu. Sociālajai darbiniecei, kas apguva zinības savā profesijā augstākajā mācību iestādē, bija vajadzīgas grāmatas par projektu rakstīšanu, par mājas aprūpi un informācija par ģimeni kā sistēmu. Mājsaimnieci interesēja cimdu raksti, bet kādai citai lasītājai bija vajadzīgas tautas dziesmas latgaliešu valodā, kas vēstītu par latgaliskajām kāzu tradīcijām. Uzziņas e-vidē. 2020.gadā skenēšanas pakalpojums veikts 34 reizes (t. sk. pagasta pārvaldei, 2019.gadā skenēšanas pakalpojums sniegts 42 reizes), izdrukas – 11(2019.gadā - 24). Kopēšanas pakalpojumu nodrošina Vecumu pagasta pārvalde. Kopēšanas ierīce atrodas bibliotēkai blakus telpā. Sekretāres – lietvedes atvaļinājuma laikā kopēšanas pakalpojumu sniedzu ne tikai bibliotēkas lietotājiem, bet visiem pagasta iedzīvotājiem. Šo pakalpojumu iepriekšējos gados bieži izmantoja tās personas, kas devās iepirkties uz Krieviju, lai sakārtotu vajadzīgos dokumentus robežas šķērsošanai. Infekcijas izplatības dēļ, robeža ir slēgta, tāpēc arī šādu dokumentu sakārtošana vairs nav aktuāla. Tika sniegta palīdzība lietotājam atvērt LAD portālu, bet lauksaimniekam - sagatavot dokumentus bioloģiskajai pārbaudei.

Bibliotēkā ir pieejams Viļakas novada domes izdevums “Viļakas novadā”, kas informē par Viļakas novada pašvaldības darbību, lēmumiem, pašvaldības iestāžu aktivitātēm

un dažādiem notikumiem. Bibliotēkā ir pieejami LLKC informatīvie materiāli “Lauku lapa”, “Zivju lapa”. Valsts un pašvaldības vienotā apkalpošanas centra informācija par sniegto pakalpojumu klāstu, bukleti ar e- pakalpojumu aprakstiem, Latvenego buklets par pašapkalpošanās portālu elektrum.lv, informācija par bezmaksas datu bāzēm, Balvu CB elektronisko katalogu. Lasītavas sektorā uz galda blakus informatīvajam izdevumam “Viļakas novadā” izlikti Ziemeļlatgales laikraksta “Vaduguns” pēdējie numuri.

7. tabula

SBA rādītāji

SBA	2018	2019	2020
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	0	0	0
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	4	9	7

Iespieddarbi tika nosūtīti Viļakas novada bibliotēkai. Bibliotēkai ir plašs un pietiekams grāmatu krājums, lai apmierinātu savu lasītāju vēlmēs.

Krājums

2020.gadā turpināju strādāt pie krājuma kvalitātes uzlabošanas. 2020.gadā no fonda tika izslēgtas 1034 vienības (kopā ar žurnāliem). Uzdevums bija samazināt krājumu apjoma ziņā, padarīt to pārskatāmāku, norakstot mazizmantotos, nolietotos iespieddarbus, liekos dubletus, arī nozaudētās grāmatas. Tika svītroti šo iespieddarbu ieraksti inventāra grāmatās. 2020.gadā tika norakstītas 144 nolietotas, 40 nozaudētas, 604 mazizmantotas grāmatas, 39 dubleti un 207 periodiskie izdevumi.

Krājuma komplektēšanas politikas dokuments ir pievienots pārskata pielikumos.

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

	2018	2019	2020
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	714	764	668
<i>t. sk. grāmatām</i>	286	329	366
<i>t. sk. bērnu grāmatām</i>	73	87	37
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	355	348	265
Finansējums krājumam uz 1 iedz. pašvaldībā	1,53	1,69	1,51
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā <i>Jauna sadaļa!</i>	784	888	1066

Literatūras komplektēšanai 2020.gadā no pašvaldības līdzekļiem ir tērēts mazāk nekā iepriekšējos gados, tomēr finansējums krājuma komplektēšanai kopumā nav sarucis. Iepērkot jaunās grāmatas tiek ņemts vērā krājuma komplektēšanas politikas dokuments un lasītāju vēlmes. Pašvaldība konkrēti ir samazinājusi līdzekļus periodikas iegādei. Slimība un nepilns darba laiks bija par iemeslu tam, ka laicīgi netiku pārskatījusi tāmi un netika ieraudzīti neiztērētie līdzekļi periodikas pasūtīšanai. 2020.gadā skaitļi žurnālu un grāmatu iegādei iegūst pareizo sadalījumu – grāmatu iegādei tiek iztērēta 1,5 reizes lielāka summa nekā preses pasūtīšanai. Tomēr iekonomētie līdzekļi varēja būt novirzīti kādas jaunas tehnoloģijas vienības iegādei. Izvērtējot bibliotēkas apmeklētāju pieprasījumus daiļliteratūrā, esmu secinājusi, ka lasītāji vienlīdzīgi lasa gan oriģinālliteratūru, gan tulkotos daiļdarbus. No pašvaldības līdzekļiem 2020.gadā oriģinālliteratūrā ir iegādātas 25 grāmatas, tas ir 2 reizes vairāk iespieddarbu nekā tulkotajā daiļliteratūrā (13). Starp iegādātajām grāmatām nav tikai viegli lasāma literatūra, bet ir dzimtu romāni, dzīvesstāsti, psiholoģiska rakstura daiļliteratūra, vēsturiski romāni un cita vērtīga literatūra. Jaunie izdevumi tika pirkti apgādā „Zvaigzne ABC”, un ar e-pastu pasūtījumus iesniedzu grāmatu piegādātājam - IK „Virja”. Jauno grāmatu sarakstu sastādu ļoti atbildīgi, rūpīgi izvērtēju katru izdevumu, pārļausot iespieddarbu anotācijas, kas ievietotas grāmatu piegādātāja mājas lapā. Ar grāmatu vērtējumiem iepazīstos arī periodiskajos izdevumos.

2020.gadā kopējais līdzekļu izlietojums krājuma komplektēšanā ir 1066 EUR. Bibliotēkas grāmatu krājums papildināts ar vislielāko grāmatu kolekciju – 43 eksemplāriem oriģinālliteratūrā. Otro lielāko papildinājumu – 25 grāmatas iegūst bērnu un jauniešu literatūras fonds. Tulkotā daiļliteratūra un nozares attiecīgi iegūst 14 un 10 iespieddarbus.

Lasītāji no nozaru literatūras fonda biežāk grāmatas izvēlas psiholoģijā, mājturībā, medicīnā, lauksaimniecībā.

2020.gadā tika sastādīti rekatalogizējamo grāmatu saraksti ar 1156 iespieddarbu nosaukumiem un nosūtīti Balvu CB grāmatu apstrādes un komplektēšanas nodaļai.

9. tabula

Krājuma rādītāji

	2018	2019	2020
Jaunieguvumi kopā	332	261	244
t. sk. grāmatas	54	70	92
t. sk. latviešu daiļliteratūra	13	17	43
t. sk. bērniem	12	14	25
Izslēgtie dokumenti	315	1204	1034
Krājuma kopskaits	5654	4711	3921
Grāmatu krājuma apgrozība	0,4	0,3	0,5
Periodisko izdevumu apgrozība	3,15	2,13	0,8

2020.gadā jaunieguvumu skaits kopumā ir samazinājies. 2020.gadā fondā pierēģistrēto žurnālu skaits ir par 39 seriālizdevumiem mazāks nekā 2019.gadā. Grāmatu skaits ir palielinājies visās pozīcijās. 2020.gadā izslēgto dokumentu skaits ir par 170 vienībām mazāks nekā iepriekšējā gadā, bet par 719 vienībām lielāks nekā 2018.gadā. 2020.gadā fonda skaitliskais samazinājums nodrošina grāmatu krājuma apgrozījuma pieaugumu, tad straujais iespieddarbu izsnieguma kritums fonda apgrozījumu nepalielina. Aktuālāko informāciju populārās nozarēs, kā, piemēram, dārzkopībā, mājturībā, puķkopībā u.c., lasītājs iegūst no žurnāliem. Pieprasījums pēc periodiskajiem izdevumiem iepriekšējos gados ir bijis augsts. 2020.gadā dažādu bibliotēkas ierobežojumu dēļ periodisko izdevumu izsniegums ir krasi samazinājies. Informāciju par interesējošiem jautājumiem jebkurā nozarē varam meklēt internetā, elektroniskajā katalogā atrast grāmatu sarakstu un caur SBA tās pasūtīt

10. tabula

Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums

Dabubāze	2018	2019	2020
Letonika	7	18	2
News	0	0	0

Bibliotēkai nav veidotu datubāzu. Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums nav biežs. 2020. gadā datubāzu izmantojums sarucis līdz 2 sesijām, jo daudz mazāks ir bibliotēkas apmeklējumu skaits.

Par pieejamajām datubāzēm pie datoriem ir izvietota uzskatāma informācija. Datubāzu popularizēšana pamatā notiek arī individuālajās pārrunās ar skolēniem un pieaugušajiem lasītājiem.

Katra mēneša pēdējā darba dienā tiek pārskatīti formulāri ar iespieddarbu pasītēm. Ja uz grāmatu pasītēm atzīmētais termiņš ir iztecējis, tad šo iespieddarbu lietotājam tiek uzzvanīts un atgādināts par nododamajām grāmatām. Atkarībā no bibliotēkas vajadzības pēc iespieddarbiem un lietotāja vēlmes, iespieddarbu termiņu ir iespējams pagarināt.

Darbs ar bērniem un jauniešiem

Prieks bija par tiem bērniem, kas, dzīvojoties vasaras brīvdienās pie vecmammām, patstāvīgi un čakli apmeklēja bibliotēku.

Bibliotēku apmeklēja vecāko klašu skolēni, kuriem bija vajadzīga ieteicamā literatūra vai kāda grāmata, kuru gribējās izlasīt; kā arī materiāli zinātniski pētnieciskajiem darbiem. 2020.gadā Viļakas Valsts ģimnāzijas vecāko klašu skolēni bija izvēlējušies tematus zinātniski pētnieciskajiem darbiem, kuri saistījās ar Vecumu pagasta kultūras dzīves izpēti un arī dzejnieces Evas Dortānes dzīvesgājuma izziņāšanu. Jaunietei no Rīgas, kura attālināto mācību laikā dzīvoja pie vecmammmas Borisovā, bija vajadzīga informācija gan vēsturē, gan ģeogrāfijā, gan mākslā un literatūrā.

Bērnu grāmatu krājums tika papildināts ar 23 jaunieguvumiem. Priekš mazgadīgajiem bērniem un vidējā skolas vecuma bērniem tika pasūtīti žurnāli “Pūcīte” un “Ilustrētā junioriem”.

11. tabula

Darbs ar bērniem un jauniešiem

	2018	2019	2020
Bibliotēkā reģistrēti bērni līdz 18 g.	40	23	19

Apmeklējums bērniem līdz 18 g.	268	144	41
Izsniegums bērniem līdz 18 g.	534	231	142

Runājot par pamatrādītājiem bibliotekārajā darbā ar bērniem un jauniešiem, jau otro gadu šiem rādītājiem ir milzīgs kritums.

Galvenie iemesli pamatrādītāju samazinājumam:

- mazs bērnu un jauniešu skaits pagasta centrā
- vairākas personas ir deklarētas Vecumu pagastā, to starp arī bērni, bet faktiski nedzīvo Vecumu pagastā
- daļa bērnu dzīvo lielā attālumā no pagasta centra un bibliotēkas
- ar Covid -19 saistītie ierobežojumi bija jāievēro arī bibliotēkas apmeklētājiem

Novadpētniecība

Viļakas valsts ģimnāzijas audzēkne izvēlējās rakstīt zinātniski pētniecisko darbu par Vecumu pagasta dzejnieci un Gaismas cilvēku Genovefu Dortāni – Lakši. Darbs novadpētniecībā saistījās ar informācijas meklēšanu par šo personību, kas Vecumu pagasta vārdu cēlusi slavas “saulītē”. Audzēknei tika piedāvātas mapes “Novadnieki”, “Pasākumi, aktivitātes, tikšanās ar ievērojamiem cilvēkiem Mežvidu pamatskolā”, “Borisovas TN pasākumi un pasākumu scenāriji”. Lai arī ziņu daudzums par dzejnieci novadpētniecības nelielajā krājumā nebija plašs, tomēr jauni zinātnisko darbu ir veikusi smeļoties papildus ziņas digitālajās bāzēs un tīmekļa vietnēs. Izcili uzrakstīts darbs ar visaptverošu informācijas klāstu. ZPD iekļauta arī intervija ar dzejnieci. Audzēkne ir veikusi aptauju ar vietējās kopienas pārstāvjiem par Evas Dortānes personību. Novadpētniecības iespieddarbu krājums būs papildināts ar vērtīgu materiālu – ar zinātniski pētniecisko darbu, kas pierāda, ka Vecumu pagasta novadniece Genovefa Dortāne - Lakše ir daudzpusīga un radoša personība. Cits Viļakas valsts ģimnāzijas izglītojamais veica izpēti par kultūras un sporta vidi Vecumu pagastā. No pieejamajiem materiāliem Vecumu bibliotēkas novadpētniecības fondā bija jāveic ziņu atlase par kultūras tradīcijām Vecumu pagastā, par pasākumiem, aktivitātēm Borisovas TN, kādreizējo tautas deju kolektīvu “Jampadracis”, Borisovas TN vadītājiem, sporta un kultūras dzīves organizatoriem, par kultūras un sporta pasākumu apmeklētību, par

iedzīvotāju atsaucību ņemt dalību pulciņu darbā. Jaunietim tika piedāvātas mapes: “Vecumu pagasta pašvaldība”, “Borisovas TN pasākumi un pasākumu scenāriji”, ”Kultūra, atpūta, sports”, arī fotoalbumi par kultūras tradīcijām. Tā kā materiālu izsniegšanas brīdī jau spēkā bija ierobežojumi, tad mapes un albumi tika aizvesti uz jaunieša dzīvesvietu. Par dažiem aprakstāmajiem jautājumiem bija plašs informācijas klāsts, bet par citiem - tikai daži fakti, un arī papildus informāciju nevarēja atrast ne datubāzēs, ne tīmekļvietnēs. Tomēr darbs tika paveikts un uzrakstīts labi. Šis ir pirmais plašākais kopskatījums par kultūras un sporta dzīvi Vecumu pagastā.

Vecumu pārvaldei arī bija vajadzīga informācija par Borisovas TN pasākumiem. Pārvalde ziņu iegūšanai izmantoja Borisovas TN vadītāju un pasākumu organizatoru izveidoto mapi “Borisovas TN pasākumi un pasākumu scenāriji”. Šis iztrūkstošās ziņas par konkrētiem gadiem pieprasīja Alūksnes zonālais valsts arhīvs.

Sadarbības tīkla raksturojums

2019.gadā Viļakas novada Vecumu bibliotēkai sadarbība ir bijusi:

1. ar Vecumu pagasta pārvaldi:
  - nodrošinājusi bibliotēkai komunālo pakalpojumu sniegšanu,
  - nodrošinājusi SBA pakalpojumu izpildi,
  - jaunieguvumu atvešanu no Balvu Centrālās bibliotēkas grāmatu komplektēšanas nodaļas,
  - dokumentu nogādi Viļakas novada domes grāmatvedībā
  - bibliotekāro pakalpojumu sniegšanā
2. ar pagasta pārvaldes Tautas namu:
  - telpu rotāšanā
3. ar Viļakas novada domi IKS nodaļu:
  - plānoto darbu popularizēšana,
  - koriģē, iesaka vajadzīgos darbus
4. ar informatīvā laikraksta “Viļakas Novadā” redakciju:
  - notikumu bibliotēkā un Tautas namā atspoguļošana avīzē
5. ar Balvu Centrālo bibliotēku, kas nodrošina:
  - konsultācijas bibliotekārajā darbā,

- informāciju par bibliotēku darba aktualitātēm,
  - informāciju par tālākizglītības iespējām attālināti,
  - saņemt pakalpojumus grāmatu komplektēšanā, apstrādē un statistiku gada beigās
6. ar Viļakas novada bibliotēku, kas nodrošina:
- tikšanos ar grāmatu autoriem,
  - kopēju pasākumu gan bibliotēkārājā darbā, gan novada kultūrvēsturisko objektu apmeklējumā
7. ar Viļakas novada grāmatvedību
- Vecumu bibliotēkas dokumentācijas kārtošana
  - budžeta plānošana, koriģēšana un izpildē

Viļakas novada Vecumu bibliotēkas Krājuma attīstības koncepcija

Viļakas novada Vecumu bibliotēkas Krājuma attīstības koncepcija izstrādāta, pamatojoties uz bibliotēku darbu reglamentējošiem dokumentiem:

Bibliotēku likums,

LR MK noteikumi NR.317 “Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi”

LR MK noteikumi Nr.415 „Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi”,

LR MK noteikumi Nr.355 „Vietējās nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumi”,

Krājuma veidošanas vadlīnijas Latvijas bibliotēkām.

Bibliotēkas grāmatu komplektēšanas galvenais uzdevums ir veidot kvalitatīvu, lietotāju pieprasītu krājumu, kurš nodrošinātu Vecumu pagasta iedzīvotājiem piekļuvi informācijai gan drukātā, gan elektroniskā formātā, veicinātu izglītības iespējas, konkurētspēju darba tirgū un saturīgu brīvā laika pavadīšanu. Bibliotēkas krājumam jāatbilst vietējās sabiedrības interesēm un vajadzībām.

Krājuma komplektēšanas politika ietver krājuma profila analīzi – krājuma raksturojums pēc iespieddarbu un citu dokumentu satura, veidiem, izdošanas laika, valodas, vērtības u.c. specifiskiem aspektiem. Profilu nosaka bibliotēkas uzdevumi un lasītāju pieprasījumi.

Krājuma komplektēšana ir katras bibliotēkas pamatpakalpojums, un no tā ir atkarīgi pārējie bibliotēkas pakalpojumi.

Krājuma komplektēšanas pamatprincipi:

- mūsdienīgu informācijas iespēju pieejamības garantēšana ikvienam iedzīvotājam, neatkarīgi no viņu dzīvesvietas vai materiālā nodrošinājuma,
- kvalitāte – bibliotēkas krājuma veidošana atbilstoši teritorijas attīstības interesēm, dāvinājumu izvērtēšana kā saturiskā, tā skaitliskā ziņā.
- aktualitāte – regulāra krājuma papildināšana ar jaunākajiem valstī iznākušajiem izdevumiem iespējami atbilstoši lietotāju pieprasījumam, to regulāri attīrot no novecojušiem un maz izmantotiem iespaiddarbiem u.c. dokumentiem,
- piekļuve informācijai gan drukātā, gan elektroniskā formātā,
- mūžizglītības atbalstīšana,
- kultūras mantojuma un novadpētniecības krājuma saglabāšana.
- lietderīga brīvā laika pavadīšana.

Krājuma komplektēšanas noteicošie faktori:

- lietotāju pieprasījums,
- finanšu līdzekļi

Krājuma komplektēšanas veidi:

- kārtējā jaunieguvumu komplektēšana,
- retrospektīvā komplektēšana, reģistrējot un izvērtējot lasītāju pieprasījumu

Rekomplektēšana - regulāra un sistemātiska krājuma attīrīšana no saturā novecojušiem, nolietotiem, nepieprasītiem izdevumiem.

Vecumu bibliotēkas krājums ir universāls. Tiek komplektēta visu nozaru literatūra (Skat. pielikumā Fonda raksturojumu pēc Conspectus modeļa)

Krājumā nekomplektē:

- Literatūru par vardarbību, pornogrāfiju, melno maģiju, rasistisku un naidu kurinošu literatūru,
- Pamatskolas un vidusskolas mācību grāmatas,
- Īslaicīgas nozīmes literatūru (reklāmas bukletus, partiju programmas)

Padziļināti komplektē nozaru krājumus :

- psiholoģijā,
- medicīnā,
- lauksaimniecībā,
- vēsturē

Bibliotēkā veido speciālu krājumu- novadpētniecības dokumentu fondu, kurā tiek vākti materiāli par Vecumu pagastu, Viļaku, Viļakas novadu un Latgali.

Prioritātes krājuma komplektēšanā:

- uzziņu literatūra,
- oriģinālliteratūra,
- literatūra bērniem un jauniešiem,
- literatūra studiju atbalstam,
- lietotāju pieprasītā daiļliteratūra.

Literatūras atlasē kritēriji:

- atbilstība lietotāju vajadzībām un interesēm,
- izdevumu kvalitāte,
- pieprasījums,

- cena.

Valodu aptvērums:

(Skat. pielikumā Fonda raksturojumu pēc *Conspectus* modeļa).

Krājuma komplektēšanas avoti:

- pirkumi – grāmattirgotājs I/K Virja ,
grāmatveikals Zvaigzne ABC (atlaižu akciju laikā),
- dalība projektos – VKKF projekti, LNB projekti,
- dāvinājumi - privātpersonu, iestāžu un organizāciju dāvinājumi

Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji:

- aktualitāte – paaugstināta pieprasījuma literatūra,
- izdošanas gads – pēdējie 5 gadi, ja izdevums nav krājumā,
- valoda - latviešu, svešvalodās,
- izdevuma nolietojuma pakāpe – mazlietotas
- bibliotēkai ir tiesības saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām iestādēm un apmeklētājiem

Abonēto presi bibliotēka glabā:

- Avīzes – 3 gadi,
  - Žurnālus – 5 gadi
- Vērtīgi periodiskie izdevumi novadpētniecībā – bez laika ierobežojuma

Krājuma rekonplektēšanas iemesli:

- dubleti,
- fiziski nolietoti iespaiddarbi,
- novecojuši pēc satura,
- izdevumi nav atgūstami lietotāju vainas dēļ, dzīvesvietas maiņas dēļ,
- iespaiddarbi u.c. dokumenti, kas pazuduši brīvpieejas apstākļos (līdz 0,3% no bibliotēkas krājuma vērtības);
- mazizmantoti

Fonda satura raksturojums, izmantojot *Conspectus* modeli

Fonda dziluma indikatori:

0 - konkrēto nozari nekomplektē;

1 – minimāls informācijas līmenis: (*Nodrošina nelielu, vispārēju informāciju par nozari vai tēmu, ļoti ierobežots vispārīgo materiālu krājums. Speciālie periodiskie izdevumi un elektroniskie informācijas avoti netiek iegādāti*)

2 – pamatinformācijas līmenis: (*Raksturo krājumu vidusskolas vai koledžas zināšanu apjoma vajadzībām. Krājumā ir pamatgrāmatas konkrētajā nozarē un dažādas enciklopēdijas. Monogrāfiju un uzzīņu dokumentu krājums, kā arī vispārīgo periodisko dokumentu krājums ir ierobežots.*)

3 – studiju līmenis: *(Informāciju par nozari sniedz sistemātiskā veidā. Koledžu un bakalaura studiju līmenis. Plašs monogrāfiju un uzziņu dokumentu skaits, kā arī specializētās monogrāfijas un uzziņu dokumenti. Vispārīgo periodisko dokumentu un speciālo periodisko dokumentu krājums ir ievērojams. Ir ierobežots dokumentu krājums atbilstošās svešvalodās, piem., mācību dokumenti svešvalodās nedzimtās valodas runātājiem vai dokumenti svešvalodās par tēmu).*

4- pētniecības līmenis *(Nodrošina studijas maģistratūrā un doktora studijas. Specializēts monogrāfiju un periodisko izdevumu krājums, plašs dokumentu klāsts svešvalodās, autorizētas datubāzes, elektroniskie žurnāli. Dokumenti vairākās svešvalodās. Krājumā ir gan labi pazīstamu, gan mazāk zināmu autoru darbi).*

5 – visaptverošs līmenis jeb relatīvā pilnīguma līmenis *(Plaši komplektēts krājums specifiski definētā zināšanu jomā, specializēti žurnāli, manuskripti. Materiāli tiek komplektēti visās lietotajās valodās, nodrošina pieeju visa veida elektroniskajiem materiāliem).*

Valodu kodi:

L – dominē materiāli latviešu valodā

S – papildus dokumentiem latviešu valodā ar atlasīti tiek komplektēti dokumenti svešvalodās

Informācijas nesējs:

G – grāmatas;

Z – žurnāli

DB – datubāzes;

DVD – diski

IR - interneta resursi

Nodaļa	Dziļuma indikators	Valodas indikators	Informācijas nesējs
0 nodaļa			
02 bibliotēkzinātne, bibliotēkas	1	L	G,IR,CD
03 vispārīgie uzziņu izdevumi(enciklopēdijas,vārdnīcas)	2	L	G,DB,IR

001 zinātne	1	L	G,IR,CD
002 Prese. Dokumentācija	1	L	G,IR
003 Raksti un rakstība	1	L	G,IR
008 Civilizācija. Kultūra	1	L	G,IR
1 Filosofija. Psiholoģija. Loģika. Ētika			
1 Filosofija	1	L	G,IR
133 Astroloģija, Ezotēriskā.	1	L	G,IR
159.9 Psiholoģija	1	L	G,IR
17 Ētika. Morāle	1	L	G,IR
2 Reliģija	1	L, S	G,IR
3 Sociālās zinātnes			
32 Politika	1	L	G,IR
327 Starptautiskās attiecības	1	L	G,IR
33 Ekonomika	1	L, S	G,DB,IR
331 Darbs. Darba ekonomika un organizācija	1	L	G,DB,IR
336 Finanšes. Bankas. Nauda	1	L	G,DB,IR
339 Tirdzniecība	1	L	G,IR
34 Tiesības	1	L	G,DB,IR
341 Starptautiskās tiesības	1	L	G,IR
342 Publiskās tiesības	1	L	G,IR,DB
343 Krimināltiesības	1	L	G,IR,DB
347 Civiltiesības	1	L	G,IR,CD,DB
35 Valsts administratīvā pārvalde. Kara lietas	1	L	G,IR,DB
351 Valsts administratīvās pārvaldes objekti	1	L	G,IR,DB
37 Izglītība. Mācīšana. Audzināšana. Brīvais laiks			
37 (09) Pedagoģijas vēsture	1	L	G,IR
37.01 Audzināšana, izglītības un	1	L	G,IR

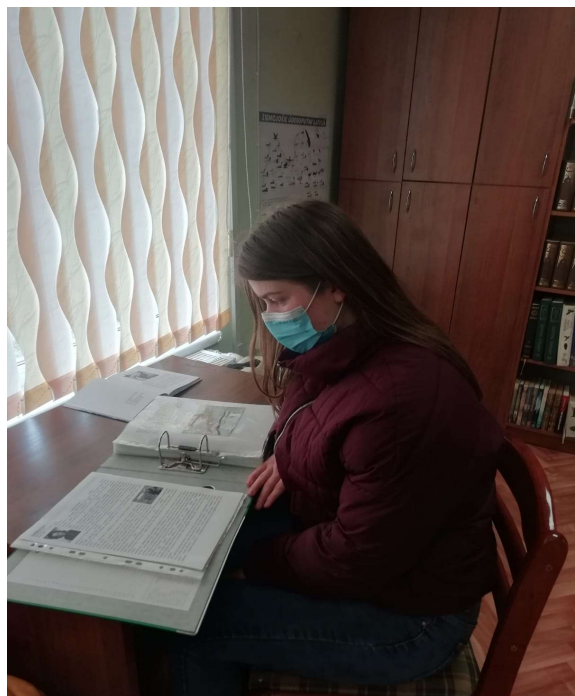
mācīšanas pamati			
37.015 Pedagoģiskā psiholoģija	1	L	G,IR
37.018 Audzināšana un mācīšanas pamatformas	1	L	G,IR
371.3 Mācīšanas metodes un paņēmieni	1	L	G,IR
373.2 Pirmsskolas audzināšana un izglītība	1	L	G,IR
376 Sociālās skolas. Defektoloģija	1	L	G,IR
39 Etnogrāfija	2	L	G,IR
398 Latviešu folklorā	2	L	G,IR
5. Matemātika. Dabas zinātnes			
504 vides aizsardzība	2	L	G,Z,IR
52 Astronomija	1	L	G,IR
54 Ķīmija	1	L	G,IR
55 Ģeoloģija. Klimatoloģija	1	L	G,IR
58 Botānika	1	L	G,IR
59 zooloģija	1	L	G,IR
61 medicīna			
611 Anatomija	1	L	G,IR
612 fizioloģija	1	L	G,IR
613.2 Uztura higiēna	1	L	G,IR
614.8 Pirmā palīdzība	1	L	G,IR
615 Farmakoloģija. Vispārīgā terapija	1	L	G,IR
615.8 Fizioterapija. Citas ārstnieciskās metodes	2	L	G,Z,IR
616-006 Onkoloģija	1	L,S	G,IR
62 Inženierzinības	1	L	G,IR
628 Ēku inženiersistēmas	1	L	G,IR
629 Transportlīdzekļi	1	L	G,IR

63 Lauksaimniecība. Mežsaimniecība			
630 Mežkopība	1	L	G,IR
631 Lauksaimniecība, Zemkopība	1	L	G,Z,IR
632 Augu aizsardzība	1	L	G,IR
633 Laukkopība	1	L	G,IR
633.88 Ārstniecības augi	2	L,S	G,IR
634 Dārzkopība	1	L	G,IR
635. Dārzenkopība. Dekoratīvā dārzkopība	2	L	G,IR
635.7 Garšaugi	1	L	G,IR
635.8 Sēnes	1	L	G,IR
636.7 Suņkopība (kinoloģija)	1	L	G,IR
638.1 Biškopība	1	L	G,IR
64 Mājturība. Mājsaimniecība. Komunālā saimniecība			
641/642 Pārtika. Ēdienu gatavošana	2	L	G,Z,IR
643/645 Māja. Dzīvokļa iekārta un piederumi	1	L	G,Z,IR
646.2 Apģērbu šūšana. Rokdarbi	1	L	G,Z,IR
649.1 Bērna kopšana mājās	1	L	G,IR
649.9 Viesu uzņemšana	1	L	G,IR
65 ražošanas ... uzņēmumu organizēšana un pārvalde			
656.1 Autotransports	1	L	G,IR
657 Grāmatvedība.	1	L	G,DB,IR
658 Uzņēmuma pārvaldība jeb menedžments	1	L,S	G,IR
658.8 Mārketing	1	L	G,IR
67 Pārstrādājošās rūpniecības un amatniecības nozares	1	L	G,IR
68 Galaproduktu ražojošās			

nozares un amatniecības nozares			
687.1 Friziermāksla . Kosmētika	1	L	G,IR
69 Celtniecība. Būvmateriāli. Būvdarbi			
693 Mūrnieka darbi	1	L	G,IR
694 Namdara un būvgaldnieka darbi	1	L	G,IR
698 Apdares darbi	1	L	G,IR
7 Māksla			
701 Estētika	1	L	G,IR
7.03 Mākslas vēsture	1	L	G,IR
71 Dārzu un parku, apdzīvotu vietu arhitektūra	1	L	G,IR
72 Arhitektūra	1	L	G,IR
73 Tēlniecība	1	L	G,IR
74 Zīmēšana. Rasēšana. Dizains	1	L	G,IR
75 Glezniecība	1	L	G,IR
77 0 Fotografija	1	L	G,IR
78 Mūzika	1	L	G,IR,DVD
791.4 Kinomāksla	1	L	G,IR
792 Skatuves māksla	1	L	G,IR
793 Svētku sarīkojumi. Dejas. Rotaļas	1	L	G,IR
796 Sports. Fiziskā kultūra	2	L	G,Z,IR
799 Makšķerēšanas sports. Medību sports	1	L	G,IR
81 Valodniecība.	2	L,S	G,IR
82 Literatūrzinātne	1	L,S	G,IR
902 Arheoloģija	1	L	G,IR
908 Novadpētniecība	2	L	G,IR,DVD,DB
91 Ģeogrāfija	1	L	G,IR,DVD
914.743 Latvijas ģeogrāfija	1	L,S	G,DB,IR

929.6 Heraldika	1	L	G,IR
930.85 Pasaules kultūras vēsture	1	L	G,IR
930.85.43 Latvijas kultūras vēsture	1	L	G,IR
931 Senā Vēsture kopumā	1	L	G,IR
94 Viduslaiku un mūsdienu vēsture	1	L	G,IR
947.43 Latvijas vēsture	2	L	G,DB,IR,DVD
Daiļliteratūra			
Latviešu daiļliteratūra	2	L,S	G,DB, IR
Ārvalstu daiļliteratūra	2	L,S	G,IR
Literatūra bērniem – pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma	2	L,S	G,Z,IR
Literatūra bērniem – vidējā vecuma (5.-7.klase)	2	L	G,Z,IR
Literatūra 8 – 9. klasei	2	L	G,IR

Bildes

Kristiāna Kokoreviča meklē informāciju zinātniski pētnieciskajam darbam

Kristiāna kopā ar savu veikumu – zinātniski

pētniecisko darbu “Mūsu novadniece Genovefa Dortāne – Lakše – daudzpusīga un radoša personība”